

Riječ prije

Pred vama je novi (23.) broj časopisa *Čemu* čiji je naslov temata „Filozofija i jezik“. Sâm naslov pomno je odabran da se izbjegnu potencijalne neželjene konotacije koje bi sa sobom donijele „filozofija jezika“ ili „jezična filozofija“, a k tome je i pristup problemu bitno drugačiji nego što to potonje izražavaju u svom genitivnom ili pridjevskom obliku. Naime, ovo „i“ između naglašava da je i jedno i drugo ravnopravna tematska te problemska cjelina, ali na način da se oboje dovodi u koordinirani međusobni odnos (niti samo da se jezik reflektira u filozofiji niti samo da jezik služi kao sredstvo filozofije, a te konotacije bi donio kako genitivni tako i pridjevski sintagmatski oblik). Nije, dakle, riječ samo o problematizaciji jezika ili osebujnih filozofskih problema kroz jezičnu prizmu, već i o dovođenju jezika kao specifičnog kôda u vezu s raznim filozofijama. To znači da su jezik, mišljenje o njemu, filozofije artikulirane u specifičnom žargonu te posebni filozofski problemi podjednako problematizirani neovisno o misaonom usmjerenju.

Nema filozofije, a ni bilo kojeg sustava mišljenja, a da ne biva artikulirana u jeziku, bilo govorenom, bilo pisanom. Također, skoro da nema razdoblja u povijesti filozofije kada jezik nije na neki način bio problemom filozofskoga mišljenja. A k svemu tome, mnogi filozofi razvijali su svoj osebujni stil, odnosno žargon, kao vlastiti znak autentičnosti. Ova tri momenta sasvim dobro oslikavaju zašto treba problematizirati filozofiju i jezik u njihovu međusobnom odnosu u kojemu se jedno od drugoga ne može razdvojiti i u kojemu se jedan prema drugome odnose ravnopravno jer su svojevrsni uvjet mogućnosti jedan drugome. Još u predsokratovaca izbijaju na vidjelo jezični problemi i problemi same prirode jezika (naročito

u Heraklita), Sokrat je odbacivao pisanje, Platon dublje počinje problematizirati arbitrarnost jezika, što je dan-danas predmet suvremenih lingvističkih rasprava, skolastički problem univerzalijâ i danas je opsesija brojnih filozofa, skoro svaka suvremena logičko-jezična teorija sadržava bar jednu referencu na Aristotela, njemački klasični idealizam, osim autentičnog filozofskog žargona u samim filozofskim djelima, predstavlja kamen temeljac za romantičarsku filozofiju jezika na koju se pak prešutno pozivaju brojne jezične teorije u 20. stoljeću, itd. Moglo bi se nabrajati još u beskraj u čemu je sve relevantnost ovoga problematiziranja. Kako bilo, riječi lete, zapis ostaje, a taj zapis nije nužno pisani trag, on je svaka emanacija misli koja je, da bi bila misao u punom smislu, uvijek znakovno, odnosno jezično konstituirana.

Časopis je podijeljen u četiri dijela: autorski radovi, prijevodi, intervju i prikazi knjigâ. Podulji autorski rad Karla Juraka (*Epistemičke mutacije u lingvistici od predstrukturalizma do poststrukturalizma s posebnim naglaskom na tumačenje značenja*) bavi se na historijsko-problematski način razvojem suvremene znanstvene lingvističke misli. Prevedeni tekst Angelice Nuzzo u središtu razmatranja ima upravo specifični žargon Hegelove spekulativne filozofije, a u tekstu Barbare Cassin razlaže se kako filozofski jezik izobražava svoj zahtjev za istinitošću. McDonaldov tekst prodire u problematiku ontologije i psihologije jezika s mnogim referencama na zaključke suvremene analitičke filozofije i znanstvene lingvistike anglosaksonske orijentacije. Na kraju dijela s prijevodima dolazi dugo očekivani prijevod važne Fregeove trilogije – *Misao, Negacija i Složene misli* s uvodnikom jednog od prevoditelja Zorana Veselinovića koji daje širi kontekst Fregeova opusa. Nakon toga dolazi intervju s redovnim profesorom na Odsjeku za filozofiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu Borislavom Mikulićem koji daje zanimljive odgovore na neka bitna pitanja vezana uz temu časopisa s posebnim naglaskom na epistemološki aspekt jezika te se osvrće i na neke recentne događaje u filozofskom svijetu. Zadnja rubrika s prikazima knjigâ tematski se, kao što je to tradicija u *Čemu*, nešto izdvaja te donosi ukratko prikazane neke nove naslove na hrvatskom jeziku – Josip Cmrečnjak dao je

prikaz *Kratke povijesti neoliberalizma* Davida Harveya i Fincijeva djela *Čitatelj Hegelove Estetike*, Karlo Jurak Austinove knjige *Kako djelovati riječima*, Martin Kirš knjige Borisa Kožnjaka *Eksperiment i filozofija* te Nikola Tomašegović *Heraklita* Igora Mikecina.

Osim uredništva i autorâ, u nastanku ovog broja mnogo su pridonijeli svojom participacijom ponajviše prevoditelji s engleskog (Domagoj Pozderac, Petra Požgaj), njemačkog (Mislav Marjanović, Zoran Veselinović) i francuskog jezika (Lucija Markljušaj). Nezanemariva je i uloga lektorâ (Sarah Duspara, Ida Hitrec, Paula Jurić, Anja Martinčević, Antonia Šikljan) u minucioznom „pročišćavanju“ i korekciji tekstova. Međutim, sve bi to bilo neostvarivo da nije bilo financijske pomoći Studentskog zbora Sveučilišta u Zagrebu i našeg matičnog Odsjeka za filozofiju. Ovime upućujemo zahvale svima, a svaka moguća pogreška samo je naša. Za kraj ostaje ono najvažnije – sud čitateljstva. On je uvijek najvrjedniji pa je i teret te kritike najveće breme na leđima svakoga iole odgovornog uredništva. Nadamo se da nema razloga za našu strepnju.

Zagreb, ožujak 2015.

Uredništvo